

РОЛЬ МЕМІВ СЕРЕД СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ ТРЕНДІВ

В статті автор звертає увагу на застосування мемів як сучасного педагогічного інструменту та позначає їх значення серед сучасних освітніх трендів. На підставі проведеного теоретичного аналізу автор дає визначення поняття «мем в освіті», узагальнює основні компоненти та функції мемів в освіті. Серед компонентів виділені такі: зображення, текст, контент, поширення. Функції мемів в освіті позначені наступні: залучення уваги, пояснення складних понять, стимулювання дискусії, розвиток критичного мислення, підвищення мотивації до навчання. В межах кожної функції наведені окремі компоненти та описаний їх зміст.

Ефективність та можливість застосування мемів в освітньому процесі автор розглядає через призму процесів викладання та учіння. Серед провідних ролей викладача позначені такі: створення педагогічного дизайну, проектування занять на основі мемів, створення безпечного середовища, професійний розвиток. Ролі здобувачів освіти зазначені такі: залученість, критичне мислення, творчість, співпраця, самостійність. Автор також розглядає дії учасників освітнього процесу під час застосування в ньому мемів в межах процесу викладання та учіння, а саме: мета, актуальність, доречність, освітня цінність, авторське право. Також підкреслені спільні дії та вимоги, наприклад, не зловживати мемами, завжди контролювати контекст, обговорення з учасниками освітнього процесу ідеї використання мемів на занятті мемотворчість. На підтвердження доцільності використання мемів в освітньому процесі автор наводить результати власного опитування серед здобувачів освіти, які демонструють позитивне ставлення до мемів, прагнення до відповідальної мемотворчості, позитивний вплив на психічні пізнавальні процеси.

Серед подальших напрямів досліджень автором виділені такі: систематизація мемів за предметами та темами, що дозволить учасникам освітнього процесу швидко знаходити потрібний матеріал; удосконалення онлайн-платформ для створення мемів; проведення досліджень з метою визначення, за яких умов використання мемів є найбільш ефективним, їх вплив на формування та розвиток культури.

Ключові слова: освітній процес, викладання, учіння, освітній тренд педагогічний інструмент, мем.

Постановка проблеми. Сучасний світ стрімко змінюється, висуваючи до освіти нові вимоги та ставлячи виклики. Технологічний прогрес, глобалізація, зміна ринку праці – все це впливає на набір знань, вмінь, навичок та компетентностей, якими має володіти сучасна молодь. Тому удосконалення освітнього процесу не зникає з порядку денного.

Це знаходить відображення у нормативній базі: Закон України «Про освіту» [13], Закон України «Про вищу освіту» [11], Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо розвитку індивідуальних освітніх траєкторій та вдосконалення освітнього процесу» [12] тощо. Питання удосконалення сучасної освіти є предметом обговорення конференцій, семінарів, форумів. Як результат з'являються нові програми підвищення кваліфікації, курси, тренінги, майстер-класи та інші заходи для обміну досвідом та провідними практиками.

Розвиток освіти дав поштовх для розвитку та удосконалення цілої низки сучасних освітніх трендів: убіквітарність, адаптивне навчання, методика управління проєктами SCRUM, білінгвальне нав-

чання, гейміфікація, джигсоу, імерсивне навчання тощо [7,8]. Хочемо звернути увагу й на «меметику» як сучасний освітній тренд.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сьогодні меми знаходяться у фокусі досліджень низки науковців. Так, приклади застосування мемів під час викладання різних предметів та дисциплін наводить команда освітнього проєкту «На Урок» [8], для вивчення іноземної мови О. Павлюк, Т. Салтикова [9], Т. Євтухова [3], А. Соха [15] для пояснення правил з медіаграмотності, Т. Собченко, В. Федоренко розглядають меми як сучасну інтерактивну технологію [14]. В роботах А. Арінархова [1], В. Бойта [2], В. Неклесова [6] А. Приходько [10], О. Чернікова [16] та ін висвітлюється сутність та особливості меметики, її значення для освіти для вплив на культуру, можливості та загрози застосування мемів в освіті тощо.

Однак, особливості мислення та сприйняття інформації молоддю, розвиток штучного інтелекту, поява нових мобільних застосунків, бажання зацікавити молодь до процесу навчання, здорова конкуренція серед викладачів – фактори, що спонукають до подальшого пошуку шляхів застосування мемів в освітньому процесі.

Формулювання цілей статті. Мета статті полягає у дослідженні теоретичних основ та практичних можливостей використання мемів як інноваційного педагогічного інструменту в сучасній освіті з точки зору процесів викладання та учіння. Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні завдання: дати визначення мемів в освіті; узагальнити функції мемів в освіті, визначити ролі учасників освітнього процесу під час застосування мемів як педагогічного інструменту.

Виклад основного матеріалу. Почнемо з самого поняття «мем». Науковці спираються на базове визначення, яке дав Р. Докінз в своїй праці «Егоїстичний ген», а саме: «мем як і ген, кодує інформацію, відповідає за її поширення та існує лише в людському середовищі» [17]. Пізніше це визначення було уточнено Д. Деннетом: «він (мем) може самоорганізуватися у однослівну одиницю, що має здатність запам'ятовуватися, маючи дві складові: зовнішню, яка характеризується незмінністю та невеликим обсягом, і внутрішню, яка має глибокий культурний зміст і яку кожна людина сприймає по-своєму» [18].

Сьогодні «мем» визначають та уточнюють в залежності від сфери застосування – психологія, педагогіка, соціологія, медіа тощо.

Загалом «мем» (англ. meme) – це «культурний елемент або патерн поведінки, що передається від особи до особи через наслідування або інші невербальні способи, відображаючи явища, ідеї, мову та звички у жарт... ідея, що швидко поширюється між людьми через Інтернет» [5].

Оскільки дана робота присвячена розгляду мемів в освіті, то ми будемо виходити з наступного визначення. Мем в освіті – візуально-текстовий культурний артефакт, який використовується як педагогічний інструмент, що базується на принципах когнітивної лінгвістики, візуальної комунікації та соціальної психології. Цифрова ера зробила мем частиною он-лайн культури.

За структурою мем – це візуальний контент, який складається з кількох ключових елементів, що взаємодіють між собою для створення відповідного ефекту. Основні компоненти структури мему наведені на рис. 1.

Одним із дискусійних питань серед науковців є класифікація мемів. Так, наприклад, розглянену класифікацію мемів дають О. Павлюк та Т. Салтикова: мемі-інформатори, мемі-візуалізатори, мемі-нагадування, перевірочні мемі для контролю знань, мемі-мотиватори, мемі-релаксатори, мемі-емодзі [9].

О. Чернікова поділяє мемі на дві групи: невербальні і вербальні. У свою чергу, вербальні мемі

поділяються за сферою використання (розмовні, релігійні, кіномемі, Інтернет-мемі, військові, літературні тощо), а серед вербальних мемів виокремлюють влучні слова, словосполучення, вирази, фразеологічні звороти, речення [16].

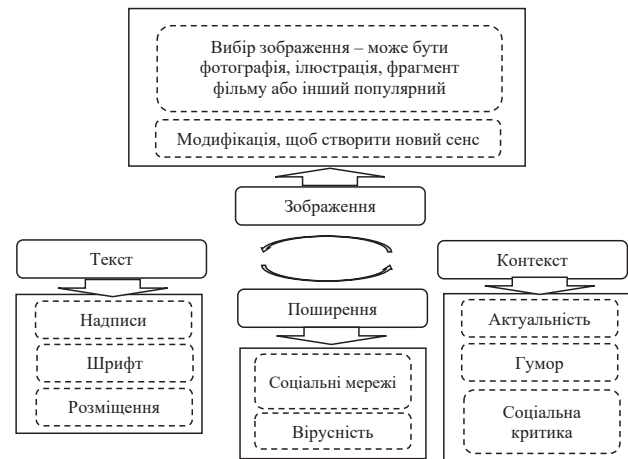

Рис. 1. Основні компоненти структури мему

Цікавою є класифікація Р. Хан, який виокремлює такі мемі: класичні, трендові, одноразові, мемі соціальних медіа, серійні, для певної ніши (для вузької аудиторії), безглузді (заради сміху), мемі-фарс, комічні, локальні, освітні, логічні [21]. В свою чергу А. Шаїх виділяє мемі класичні, повсякденні, пародії на поп-культуру [22]. З метою класифікувати мемі А. Уолкер виділяє три широкі категорії: практичність (що означає різницю в практиках творців і спільнот), знання (що означає відношення мему до реального світу та інших мемів) і використання (що означає, яке завдання публікації конкретний мем виконує) [23].

Згадані класифікації дають нам змогу узагальнити основні функції мемів в освіті (табл. 1).

Враховуючи той факт, що дидактика базується на двох складових – процес викладання та процес учіння, важливо сприйняття та розуміння визначених функцій всіма учасниками освітнього процесу. Розглянемо дії викладача та здобувача освіти (в контексті застосування мемів в процесі навчання) більш докладно.

Щодо процесу викладання зазначимо наступне.

1. Викладач відіграє ключову роль у впровадженні мемів в освітній процес. Його завдання полягає не лише у виборі та використанні мемів, але й у створенні такого освітнього середовища, де мемі будуть ефективним інструментом навчання. Тому важливою роллю викладача вважаємо створення педагогічного дизайну. Цей компонент передбачає, перш за все, інтеграцію мемів у програму навчання. Тобто, викладач повинен

вміло вплітати мему в різні етапи заняття, від мотивації до закріплення матеріалу.

По-друге, викладач має приділити увагу створенню навчальних завдань на основі мемів, де представлені різні види навчально-пізнавальної діяльності. Крім того, це можуть бути завдання різної складності (відповідно до таксономії Блума): на аналіз, синтез, оцінку, творчість. Зацікавленість педагогів мемами як сучасним освінім трендом сьогодні дає низку рекомендацій щодо реалізації цього завдання. Так, наприклад, мему можна використовувати для спрощення складних понять, проведення вікторин, заохочення до презентацій на основі мемів [19]. Цікаві поради щодо розробки занять на основі мемів наведені в роботі «Getting Psyched About Memes in the Psychology Classroom», де авторський колектив пропонує використовувати мему як подвійні коди (для встановлення взаємозв'язків між поняттями), мему для ілюстрації прикладів, для пояснення понять [20].

Загалом за допомогою мемів можна запропонувати здобувачам освіти: створити мему, які ілюструють важливі поняття, формули або історичні події; створити мему, які допомагають запам'ятати граматичні правила, хімічні формули або дати; створити мему, які відображають їхнє розуміння прочитаного тексту або переглянутого фільму; проаналізувати мем, визначити його головну ідею, гумор та контекст використання; змінити текст у мемі, щоб змінити його значення або створити новий сенс; порівняти кілька мемів на одну тему, визначити їхні спільні та відмінні риси тощо.

Використання мемів можна інтегрувати у створення різних проєктів: презентацій, використовуючи мему як ілюстрації до основних ідей; коміксів, в яких на основі серії мемів, розкривати певну проблему або ідею; відео, в якому мему використовуються для пояснення складного поняття або процесу; словників з мемним супроводом, квестів тощо.

Мему можна використовувати під час різних форм занять на різних етапах. Наприклад, на початку заняття мем можна використати як «гачок», щоб зацікавити здобувачів освіти темою уроку, потягом заняття за допомогою мемів пояснювати складні поняття, а наприкінці – використовувати мему для перевірки розуміння здобувачами освіти вивченого матеріалу.

Значимо, що індустрія настільних ігор сьогодні представляє низку ігор, розроблених на основі мемів, наприклад: «Мемологія», «Мемарня», «Що за мем?», «Memasiko: нерафіновані жарти», «Який ти мем?», «Мемчики та котики», «Склади історію» тощо. Ці та інші ігри можуть вирішуватися викладачами в різних дисциплінах (наприклад, педагогіка, психологія, медіаграмотність тощо) в первісному або адаптованому вигляді.

Однак, можна створювати і власні мему. Тим більше, що у цифровому середовищі існує низка он-лайн ресурсів для мемтворчості: Meme generator, Meme arsenal, Canva, iloveimg, VistaCreate, Carcut, 9gag Meme Maker, Kapwing, Mematic, The Meme Maker тощо. Варто зазначити, що більшість мем-конструкторів на сьогодні

Таблиця 1

Функції мемів в освіті

Функція	Складова	Зміст
Залучення уваги	Емоційний відгук	Мему часто викликають емоції - сміх, здивування, співпереживання. Ці емоції допомагають запам'ятати інформацію набагато краще, ніж «суха» теорія
	Асоціативне мислення	Яскраві образи мемів створюють міцні асоціації з навчальним матеріалом
	Актуальність	Використання актуальних мемів робить навчання більш релевантним для сучасних здобувачів освіти
Спрощення складних понять	Візуалізація	Складні ідеї та поняття можуть бути представлені у вигляді простих і зрозумілих образів
	Аналогії	Мему часто використовують аналогії, які допомагають порівняти нові поняття з тим, що вже знайоме здобувачам освіти
Стимулювання дискусії	Провокаційні питання	Багато мемів провокують дискусію, змушуючи здобувачів освіти задуматися над різними точками зору
	Колективне навчання	Обговорення мемів в аудиторії допомагає розвивати навички спілкування та співпраці
Розвиток критичного мислення	Аналіз інформації	Здобувачі освіти вчаться аналізувати інформацію, що міститься в мемах, визначити її достовірність і виявляти маніпуляції
	Формування власної думки	Обговорення мемів допомагає формувати власну думку і аргументувати свою позицію
Підвищення мотивації до навчання	Ігрові елементи	Використання мемів перетворює навчання на гру, що робить його більш привабливим для здобувачів освіти
	Нестандартний підхід	Нестандартний підхід до подачі матеріалу допомагає уникнути рутини і підвищує мотивацію

мають вбудований штучний інтелект, що робить процес створення мемів ще більш захоплюючим.

По-третє, необхідно розробити критерії оцінювання, які допоможуть здобувачам освіти зрозуміти, що саме від них очікується під час роботи з мемами.

2. Другу важливу роль викладача при проектуванні занять на основі мемів вважаємо спонукання до розвитку критичного мислення. Це означає, що викладач повинен спонукати здобувачів освіти до глибокого аналізу мемів, їхнього змісту, контексту та впливу; навчити здобувачів освіти виявляти маніпулятивні прийоми, які часто використовуються в мемах.

3. Вимогою сучасного освітнього середовища є його безпечність. Особливо важливою ця вимога стає під час застосування мемів. Отже, з одного боку важливо створити атмосферу, де кожен здобувач освіти може вільно висловлювати свою думку, не побоюючись критики, а з іншого – слід обговорити із здобувачами освіти етичні питання, що пов'язані з використанням мемів, таких як: авторське право, кібербулінг тощо.

4. Професійний розвиток викладача полягає в удосконаленні навичок мемотворчості, що передбачає актуалізацію знань про меми, їхню роль у суспільстві та способи їх використання в освіті. Цьому сприяють чисельні курси, наприклад: «Освітній тренд: використання інтернет-мемів на уроках», «НЕудне навчання: використання мемів та хмар слів на уроках» від спільноти «На Урок», «Оригінальні ідеї та нешаблонні рішення на уроках. Мем-культура в процесі змішаного й дистанційного навчання. Дистанційна освіта» від ГО «Піфагор» тощо. Крім того, можна скористатися банком мемів від платформи «Всеосвіта», «Освіторія Медіа» тощо.

Тепер розглянемо особливості застосування мемів в освітньому процесі з боку здобувачів освіти у процесі учіння.

Здобувачі освіти відіграють активну роль у процесі навчання з використанням мемів. Їхні завдання полягають у:

- активному залученні: здобувачі освіти повинні бути активними учасниками освітнього процесу, висловлювати свої думки та савити питання;
- критичному мисленні: аналізувати меми, виявляти їхні сильні та слабкі сторони, формувати власну точку зору;
- творчості: створювати власні меми, використовуючи свої знання та уміння;
- співпраці: працювати в команді, обмінюватися ідеями та досвідом;
- самостійності: брати відповідальність за своє навчання і використовувати меми як інструмент для досягнення навчальних цілей.

Слід зазначити, що меми приваблюють здобувачів освіти через наступні чинники.

1. Актуальність і релевантність. Меми відображають сучасну культуру, використовують мову та образи, які знайомі молоді. Це створює відчуття близькості та розуміння.

2. Емоційна залученість. Гумор, іронія, сарказм, які часто присутні в мемах, викликають емоції, що допомагають запам'ятовувати інформацію. Позитивні емоції, пов'язані з навчанням, підвищують мотивацію.

3. Візуальна привабливість. Яскрава картинка, короткий текст, нестандартні поєднання образів – все це привертає увагу і робить інформацію легко сприйнятливою.

4. Інтерактивність. Меми часто провокують обговорення, дискусії, що робить навчання більш активним і цікавим.

5. Простота. Складні поняття та ідеї можуть бути спрощені і візуалізовані за допомогою мемів, що полегшує їх розуміння.

6. Вірусність. Швидке розповсюдження мемів. Крім того, варто враховувати психологічні особливості молоді та їх схильність до діджиталізації, що спонукає здобувачів освіти використовувати меми як в повсякденному житті, так і переносити їх в процес навчання.

Що стосується психологічних особливостей, то зазначимо, що меми дозволяють молодим людям виражати свою індивідуальність, належність до певної групи та соціальні погляди. Вони допомагають формувати самооцінку та самоідентифікацію. Молодь дуже чутлива до трендів і нових явищ, а меми – це завжди щось нове та актуальне, що дозволяє відчувати себе частиною спільноти. Меми часто викликають сильні емоції – сміх, здивування, обурення, а це пов'язано з особливостями розвитку мозку в підлітковому віці, коли емоції відіграють дуже важливу роль. Меми – це універсальна мова, яка допомагає молоді спілкуватися між собою, ділитися досвідом і емоціями як у реальному, так і віртуальному світі. А оскільки найбільшого розповсюдження меми набувають саме в Інтернет-середовищі, то варто врахувати й високий рівень діджиталізації сучасної молоді, яка народилася в епоху цифрових технологій. Сучасна молодь звикла сприймати інформацію у візуальному форматі, а меми, як яскраві та короткі повідомлення, ідеально підходять для цього. Меми дозволяють швидко передати велику кількість інформації, що відповідає швидкому темпу життя сучасної молоді.

Позитивне ставлення здобувачів освіти до застосування мемів в освітньому процесі підтвердило і ініційоване нами опитування.

Чек-лист використання мемів учасниками освітнього процесу

Параметр	Викладач (викладання)	Здобувач освіти (учіння)
Мета	Чітко визначте, яку мету ви переслідуйте, використовуючи мему на занятті (підвищити мотивацію, пояснити складну тему, закріпити матеріал тощо)	Чітко визначте, яку ідею ви хочете передати за допомогою мема
Актуальність	Переконайтесь, що обраний мем актуальний для здобувачів освіти і відповідає їхньому віку та інтересам	Переконайтесь, що обраний шаблон мема та текст відповідають сучасним трендам і будуть зрозумілі аудиторії
Доречність	Оцініть, чи доречно використовувати цей мем у конкретному контексті заняття (теми) та чи не образить він нікого зі здобувачів освіти	Оцініть, чи ваш мем не є образливим, дискримінаційним або не містить нецензурної (інвективної) лексики
Освітня цінність	Переконайтесь, що мем несе в собі освітню цінність і допомагає здобувачам освіти краще зрозуміти навчальний матеріал	Переконайтесь, що ваш мем пов'язаний з навчальним матеріалом і допомагає краще зрозуміти тему
Авторське право	Переконайтесь, що використання мема не порушує авторських прав, донесіть це правило до здобувачів освіти	Якщо ви використовуєте чуже зображення або текст, обов'язково вкажіть джерело
Не зловживайте мемами, оскільки вони можуть відволікати увагу від основного навчального матеріалу. Завжди контролюйте контекст, в якому використовуються мему, щоб уникнути непорозуміння. Обговоріть з учасниками освітнього процесу ідеї використання мемів на занятті. Вчіться аналізувати мему, визначати їхню ідею та контекст. Спробуйте створити щось нове та оригінальне, а не просто скопіювати існуючий мем.		

Вибірка склала 180 респондентів 18–25 років: з них 70% – здобувачі українських закладів вищої освіти та 30% українці, які здобувають вищу освіту за кордоном.

Серед респондентів майже 74% вибірки часто переглядають мему і майже 23% мають свою колекцію. 100% респондентів зауважують, що мему створюють позитивне налаштування і покращують настрій.

Окремий блок питань був присвячений виявленню впливу мемів на психічні пізнавальні процеси, а саме пам'ять та увагу. Слід зауважити, що лише 44% вибірки вважають, що мему розвивають пам'ять (майже 29% констатують, що просто над цим не замислювалися). Щодо уваги, то переважна частина вибірки, а саме 74,5% відповіли, що мему розвивають увагу.

Майже 83% загальної вибірки визнали мему творчістю, а 68,2% респондентів вже випробували себе у якості мемотворця, що також говорить про доцільність використання завдань із створення мемів.

Як було зазначено використання мемів в освітньому процесі повинно відбуватися із дотриманням правил медіагігієни. Воєнний стан та жорсткі вимоги щодо сучасної поведінки в медіапросторі відобразилися на представленій виборці. Тому як позитивну тенденцію відзначимо низьку активність щодо коментарів, репостів та позначення «вподобайками» мемів.

На підставі вище зазначеного може скласти чек-лист використання мемів учасниками освітнього процесу (табл. 2).

Висновки і пропозиції. Отже, використання мемів в освітньому процесі – це сучасний і перспективний підхід, який дозволяє зробити нав-

чання більш цікавим, доступним та ефективним. Вважаємо, що ця тема має потенціал для подальшого дослідження та розвитку. Серед перспективних напрямків зазначимо: систематизацію мемів за предметами та темами, що дозволить учасникам освітнього процесу швидко знаходити потрібний матеріал; удосконалення онлайн-платформ для створення мемів; проведення досліджень з метою визначення, за яких умов використання мемів є найбільш ефективним, їх вплив на формування та розвиток культури.

Список використаної літератури:

1. Арінархова А. Як створювати наукові мему для уроків. *Освіторія*. [Електронний ресурс] URL: <https://osvitoria.media/experience/yak-stvoryuvaty-naukovi-memy-dlya-urokiv/> (дата звернення 13.01.2025).
2. Бойта В. Створення мемів як засіб підвищення читацької компетентності та рівня запам'ятовування навчального матеріалу з літератури у коледжах художньо-естетичного профілю. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*. 2022. № 265. С. 17–20. <https://doi.org/10.31174/SEND-PP2022-265X103-01-1>.
3. Євтухова Т. Упізнай подію по мему. *УАГП Портал медіа-освіти а медіаграмотності* [Електронний ресурс] URL: <https://medialiteracy.org.ua/upiznaj-podiyu-po-memu/> (дата звернення 10.01.2025)
4. Ітай Пас 9 найкращих генераторів мемів зі штучним інтелектом. *Morningdough*. [Електронний ресурс] URL: <https://www.morningdough.com/uk/ai-tools/best-artificial-intelligence-meme-generator/> (дата звернення 13.01.2025).

5. Мем – що це таке, визначення, суть, приклади та види. Як виникають та поширюються мему? *Інтернетсловник Termin*. [Електронний ресурс] URL: <https://termin.in.ua/mem/> (дата звернення 13.01.2025).
6. Неклесова В. Ю. Мему як частина онімного простору. *Записки з ономастики*. 2017. Вип. 20. С. 210-222. <https://doi.org/10.18524/2410-3373.2017.20.133817>.
7. Нові освітні тренди, які можуть підвищити інтерес та включеність учнів у навчальний процес *Центр професійного розвитку педагогічних працівників м. Києва*. [Електронний ресурс] URL: https://znayshov.com/News/Details/novi_osvitni_trendy_Yaki_mozhut_pidvyshchyty_interes_ta_vkliuchenist_uchniv_u_navchalnyi_protses (дата звернення 12.01.2025).
8. Освітній тренд: використання інтернет-мемів на уроках *На урок*. [Електронний ресурс] URL: <https://naurok.com.ua/post/osvitniy-trend-vikoristannya-internet-memiv-na-urokah> (дата звернення 12.01.2025).
9. Павлюк О.О., Салтикова Т.О. Використання мемів у викладанні французької мови. *Інноваційна педагогіка*. 2023. Випуск 61. Том 2. С. 211-214. DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/61.2.42>.
10. Приходько А. Дидактичний потенціал використання інтернет-мемів у процесі мовної підготовки здобувачів вищої освіти із числа іноземних громадян. *Актуальні питання гуманітарних наук. Педагогіка*. 2021. Вип. 39, т. 2. С. 293–298. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/39-2-47>.
11. Про вищу освіту: Закон України Відомості Верховної Ради України. 2014. № 37-38. ст. 2004. [Електронний ресурс] URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/print1444301441120304> (дата звернення 15.01.2025).
12. Про внесення змін до деяких законів України щодо розвитку індивідуальних освітніх траєкторій та вдосконалення освітнього процесу: Закон України Відомості Верховної Ради (ВВР), 2024, № 29, ст.204 [Електронний ресурс] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3642-20#Text> (дата звернення 15.01.2025).
13. Про освіту: Закон України. Відомості Верховної Ради України. 2017. № 38-39. ст. 380. [Електронний ресурс] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення 15.01.2025).
14. Собченко Т., Федоренко, В. Використання сучасних інтерактивних технологій у професійній підготовці філологів. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*, 2023. № 24(2), С. 142-151. [https://doi.org/10.35387/od.2\(24\).2023.142-151](https://doi.org/10.35387/od.2(24).2023.142-151).
15. Соха А. Ме-ме-медіаграмотність. Пояснюємо 6 правил інфоігієни за допомогою мемів. *VECTOR*. [Електронний ресурс] URL: <https://vctr.media/ua/fake-shall-not-pass-48327/> (дата звернення 10.01.2025).
16. Чернікова О. І. Вербальний мем: лінгвістичний аспект. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. 2015. Випуск 51. С. 354-356 : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2015_51_135 (дата звернення 13.01.2025).
17. Dawkins R. *The Selfish Gene*. Oxford : Oxford University Press, 2006. 384 p.
18. Dennett D. *The Evolution of Culture*. [Electronic recourse] URL: <https://www.edge.org/conversation/the-evolution-of-culture> (application date 10.01.2025).
19. Memes For Teaching. What are the benefits of teaching with memes? *Supermeme* [Electronic recourse] URL: <https://supermeme.ai/teaching-with-memes> (application date 10.01.2025).
20. Kath L. M., Schmidt G. B., Islam S., Jimenez W. P., & Hartnett J. L. Getting Psyched About Memes in the Psychology Classroom. *Teaching of Psychology*, 2022. [Electronic recourse] URL: <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/00986283221085908> (application date 10.01.2025).
21. Khan R. Types of Memes. *Satire* [Electronic recourse] URL: <https://www.thedailystar.net/shout/humour/types-memes-1534762> (application date 10.01.2025).
22. Shaikh A. Types of Memes *Medium* [Electronic recourse] URL: <https://medium.com/@afirahshaikh.sc/types-of-memes-50054e6d0804> (application date 10.01.2025).
23. Walker A. How To Categorize Memes *How To Do Things With Memes* [Electronic recourse] URL: <https://howtodothingswithmemes.substack.com/p/how-to-categorize-memes> (application date 10.01.2025).

Yandola K. The role of memes among modern educational trends

In the article, the author draws attention to the use of memes as a modern pedagogical tool and notes their importance among modern educational trends. Based on the conducted theoretical analysis, the author defines the concept of "meme in education", summarizes the main components and functions of memes in education. Among the components, the following are highlighted: image, text, content, distribution. The functions of memes in education are marked as follows: attracting attention, explaining complex concepts, stimulating discussion, developing critical thinking, increasing motivation to study. Within each function, individual components are listed and their content is described.

The author examines the effectiveness and possibility of using memes in the educational process through the prism of teaching and learning processes. Among the leading roles of a teacher are the following: creation

of pedagogical design, design of tasks based on memes, creation of a safe environment, professional development. The roles of education seekers are indicated as follows: involvement, critical thinking, creativity, cooperation, independence. The author also examines the actions of participants in the educational process during the use of memes within the teaching and learning process, namely: purpose, relevance, effectiveness, educational value, copyright. Joint actions and requirements are also emphasized, for example, do not abuse memes, always control the context, discuss with the participants of the educational process the idea of using memes in the meme creation class.

To confirm the expediency of using memes in the educational process, the author cites the results of his own survey among students of education, which demonstrate a positive attitude towards memes, a desire for responsible meme creation, and a positive effect on mental cognitive processes.

Among the further directions of research, the author singled out the following: systematization of memes by subjects and topics, which will allow participants of the educational process to quickly find the necessary material; improving online platforms for creating memes; conducting research in order to determine under which conditions the use of memes is most effective, their impact on the formation and development of culture.

Key words: *educational process, teaching, learning, educational trend, pedagogical tool, mem.*